

**SUV MUAMMOSI O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUDUDIDA:
ANALIZ VA YECHIMLAR**

Jizzax viloyati Sharof Rashidov tumani

3-umumiy o'rta ta'lim maktabining 11-sinf o'quvchisi

Suyunova Xurshida Sherzod qizi

suyunovaxurshida2006@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada O'zbekistondagi suv resurslari muammolari, ularning sabablari va oqibatlari tahlil etiladi. Suv ta'minotining kamayishi, sug'orish tizimlarining eskirishi, iqlim o'zgarishi, suvning ifloslanishi va boshqaruv tizimidagi kamchiliklar asosiy muammolar sifatida ko'rsatiladi. Muammolarni hal etish uchun sug'orishda yangi texnologiyalardan foydalanish, suvni qayta ishlash, ekologik standartlarni joriy etish va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish zarurligi ta'kidlanadi.

O'zbekiston Respublikasi quruq iqlim sharoitida joylashgan bo'lib, mamlakatda suv resurslari muammolari dolzarb ahamiyatga egadir. Suvning yetishmasligi, ifloslanishi va noto'g'ri boshqarilishi kabi omillar, birinchi navbatda qishloq xo'jaligi, sanoat va aholi hayoti uchun xavf tug'dirmoqda. Ushbu maqolada O'zbekistonning suv muammolari, ularning sabab va oqibatlari, shuningdek, ushbu muammolarni hal etish istiqbollari keng ko'lamda ko'rib chiqiladi.

Suv ta'minoti va muammolari

O'zbekiston, asosan, Amudaryo va Surxondaryo kabi daryolar orqali o'z suv ta'minotini ta'minlaydi. Ushbu daryolarning oqimi oxirgi yillarda ancha kamaygan, bu esa qishloq xo'jaligida sug'orish uchun zarur suvning yetishmasligi muammosini keltirib chiqarmoqda. Bunga sabablar orasida:

- Suv manbalarining kamayishi: Iqlim o'zgarishi, qurg'oqchilik va yerosti suvlarining qisqarishi muammolarni kuchaytirmoqda. Daryolar oqimining kamayishi oqibatida ko'plab viloyatlarning sug'orish tizimlari yomonlashmoqda.

- Qishloq xo'jaligida sug'orish ehtiyoji: O'zbekistonda qishloq xo'jaligi asosiy iqtisodiy sektor bo'lsa-da, u suv yeyishning yuqori ko'rsatkichlariga ega. Sug'orish uchun ayrim hollarda zarur bo'lgan suv miqdori mavjud suv resurslaridan ancha ko'p bo'ladi.

Sug'orish tizimlari va samaradorligi

Sug'orish tizimlarining eskirishi ham muhim muammolar qatoriga kiradi. Erkak suv navigatsiyasining nota'minligi va sug'orish tizimlarining eskirganligi, suvni behuda sarflashga olib keladi. Shuningdek, ochiq sug'orish tizimlari, suvni yo'qotishning yuqori ko'rsatkichlarini beradi. Yangi texnologiyalar va innovatsion sug'orish usullari — tomchilatib sug'orish, yuqori samarali suv sarflash tizimlari — foydalanish orqali ularni bartaraf etish mumkin.

Iqlim o'zgarishi va uning ta'siri

Iqlim o'zgarishi O'zbekistonning suv ta'minotiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Haroratning oshishi va yog'ingarchilik miqdorining kamayishi suv resurslarining kamayishiga sabab bo'ladi. Iqlim o'zgarishini tabiiy hodisa sifatida qabul qilib, uni yumshatish va zarur adaptiv choralarni ko'rish katta dolzarb masala. Iqlim o'zgarishi bilan bog'liq holatlarni muhokama qilayotganda, qayta tiklanadigan energiya manbalariga o'tish, energiya samaradorligini oshirish va suvni tejovchi texnologiyalarni joriy etish kerak.

Suv ifloslanishi va uning oqibatlari

Suv ifloslanishi O'zbekistonning eng jiddiy muammolaridan biridir. Sanoat chiqindilari va qishloq xo'jaligi pestitsidlarining suv havzalariga tushishi, suv sifatining yomonlashishiga sabab bo'ladi. Buni bartaraf etish uchun:

- Ekologik standartlar: Yangi ekologik standartlarni joriy etish va kuzatib borish zarur.

- Suvni qayta ishlash: Suvni tozalovchi inshootlarni ko'paytirish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish muhimdir.

Suv resurslarini boshqarish muammolari.

Suv resurslaridan samarali foydalanish uchun markazlashtirilgan boshqarish tizimi zarur. Hozirgi kunda, O'zbekistonda bunday tizimlar mavjud emas, bu esa suv resurslaridan foydalanishni muammolarga olib keladi.

Buning uchun:

- Hududiy va markaziy boshqaruvni takomillashtirish: Suv boshqaruvini markazlashtirish va hududiy erkinliklarni ta'minlash zarur.
- Xalqaro hamkorlik: Suv resurslarini boshqarish bo'yicha xalqaro tajribalarni o'rganish va ilmiy-tadqiqotlarni amalga oshirish.

Xulosa

O'zbekistonda suv muammolari dolzarb ahamiyatga ega bo'lib, ularga yechimlar izlash zarur. Suv ta'minoti, sug'orish tizimlari, iqlim o'zgarishi, suv ifloslanishi va boshqaruv tizimlarining takomillashtirilishi — bular barchasi birgalikda hal qilinishi kerak. Iqtisodiyotning barcha sohalarida suv resurslaridan samarali foydalanish har bir fuqaro va davlat muammosi sanaladi. Innovatsion yondashuvlar, xalqaro hamkorlik va quyidagi takliflarni amalga oshirish orqali O'zbekistonda suv muammolariga yechim topish imkoniyatlari mavjud.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Suv Resurslari Vazirligi. (2023). O'zbekiston suv resurslari bo'yicha yillik hisobot. Toshkent: Suv Resurslari Vazirligi.
2. BMT Taraqqiyot Dasturi (UNDP). (2021). Suv boshqaruvi va barqaror rivojlanish: O'zbekiston misolida. Toshkent: UNDP.
3. Abdullaeva, N. & Islomov, S. (2020). O'zbekiston hududida yer osti suvlarining kamayishi va uning oqibatlari. "Ekologiya va Atrof-muhit" jurnali, 15(3), 45-53.
4. World Bank. (2022). Water Resources Management in Central Asia: Challenges and Opportunities. Washington, D.C.: World Bank Publications.
5. Mamatqulov, O. (2019). O'zbekistonda suv ta'minoti va undan oqilona foydalanish muammolari. Toshkent: Fan va Texnologiya.